

Paulus mo surat Titus hup

1 Suratna an are mo tanena Titus Bak hap,
Alap mo ngranak de syal gwe-gwen zini hen
Yesus Kristus mo dam tasin zini Paulus onakon:

Dawem! Eirzi-Bia mae hap asa dam lasiki: Ëe dikim Alap mo hlil irin zisi Kristussu de taibliblannak de tatem ezauk gwen hap dena kim titi tabirida gwen hap, hen zen dikim eiwakam de tawa tabinsi tame gun hup, hendep Alap en onak dikim dawemkam etal gwesin hip. ² Sap Alap man dwam gweka– nen dikim anakan dam gulsuk gwen hap, “Ëe eiwa asa ki hendep de gwen hap dena oltower.” Sap boton srëm Zini Alap Zen mes engaya gwen hap dena insa okamana ansa de yang gulsun srëmnak nësa gu-gubiridaka. ³ Yaklana mensa nësa de ngaya tabin hip de Zini Alap dam tasiki, zao kim nër hom zauk, Zen dekam zep zëre mo orep de ol gu-gunnu insa abe mae hap goltreizimki. Zen dekam zep hen engaya gwen hap de ol dawem gol halada gwen hap de syala abe hap wei yul soneblaka.

⁴ Titus, em an eiwa ano tane, sap nen apdenak mese Kristussu laibliblaka.

Nëre mae mo Bian Alap ne nësa de ngaya tabin hip de Zini Yesus Kristus ne sa kwasang-kwasang zemka mamkam ebe hap ol gweblala. Hen em zëno nik mo taha terenak esa gwë gwera.

**Paulus kim Titussu anakan enlala soblakake,
“Ëe emsa Kristen zi mo nol-nolaka dikim
dam tasibin hibë Kretak hli tak.”^a**

⁵ Ëe mae habë Kretak emsa hli tak: Kirekam-kirekam syala men zen nama lwa kini'ak, desa de em sul sonen hap. Nonol tangan ëe ama emsa gubluk– Kristen zi mo nol-nolaka de ëë san dam tasibiridandan hap. ⁶ Kristen zisi de nol gwibiridan hap de dam tasinni,

^a1:5-9 1Tim 3:2-7

zen diki tĩngare zi zen anakan tame tan, “Zen enho kles gwesĩn srēmna.”

Hen nol gwen hap de dam tasinnĩ, we dan son zisi bējen.

Zen diki walas zem hen Kristussu zen taĩbliɓlan.

Anakare zisi bahem nol gwen hap dam tasibin: Zēno walassa de aha zi anakan gubirida gwenna, “Zēno walasna in kareksa nol gwenan,” ahaksa, “Zēno walasna in hom bi zik mo ol san ang ta gwenan.” Kirekam de walas zik ēgwē gwenna, ki bējen bi zemka Kristen zisi de nol gwibiridan hap dam tasin.

7 Kristen zisi de nol gwibin zini, zen dwan Alap mo nganak de syal gwe-gwen hapke. Zep zen diki zi mo nwenak de enho kles gwesĩn srēm naka de dam tasĩnkĩm. Zen zep anakare zisi bējen dam tasibin:

bola-bola zi,
jal soson zi,
ho mamaksa de hole-hle gwe-gwibin zi,
darak soson zi,
hen te-alasa dikim gul irin hip de boton gwe-gwen zi.

8 Hwēna anakare naka emki teibirida gwen:

enlala tatetena,
enho lalakna,
enlala dam-damna,
dawem ensa de dwam gwe-gwibinni,
hen dawemkam de zēre mo gola kon zisi lup gulin
gwen naka.

9 Nol gwen zini, zen diki eiwa de olsa zen dawemkam gwirensik gwen– nen men kirekam taĩbliɓin hip dena tawa la gwibirinke. Zen dekam sa aha zisi eiwa desan dep tĩti da gwibir. Hen zini men zen ola insa baes nei gwibi'in, desa sa anakan oto dasik gwibir, “Em kire nakone ēsyal he'an.”

10 Sap angkam zini beyakam hliwen hap ēdwam gwe-gwe'an. Zen aha zisi zēre mae mo totore olkam yasik da gwibi'in. Dawemkam Yahudi mo ausu nakore zi– men zen Yahudi srēm ēKristen gwen wenya to mip blom tasibin hip tĩti da gwibi'inke.

11 Kire zini zen zi beyasa kim totore olkam ahak-ahak da gwibi'in– sap zi, sap we, hen sap walas. Hwēna dekam zep hen zēre mae mo tawa tabin karekna in hap te-alasa de golzimdin

hip aberbe da gwibirin. Kire zini mip naka nen mat tasik gwibir-zimdin.

¹² Eiwa, lang tekna Kreta iwe de zini, zen karek-karek tanganna. Orep zère kore wal bongna ki, enlala blala. Zen man zère korena kip anakan ale gulku, “Kretak de zi ausuna an boton tamna, hen asang tamna, hen tembane ngalap-ngalapna-gwe makarena.” ¹³ Zèno ola in, zen eiwa de tanganna. Zen in zep udobe naban em jalse gwibirida gwen–dekakim Yesus ensa de taïbli-blannak étal gwesik. ¹⁴ Zep Kretak de Kristen zini, zen bap zen angkam Yahudi mo ëpba ol kokung gul gwen san ang ta gwen. Sap dekam hwëna Alap mo ol tanganna man hli nul gwenan–zi mo totore titi tabin ol san dikim hwëna ang ta gwen hap.^b

¹⁵ Sap enho lalak zini, zen banakare dawem maesa de okamanak hlaunnu, zen bëjen hole gwibin. Kire zi hip okamanak awe hom tangan–dekon de zen Alap mo nwenak ëkun gwen hap denaye. Hwëna enho karek zi hip hen Kristussu de taïbli-blannak srëm wenya kip, banakare dawem maesa de hlaunnu, zen hwëna hole-hle enlala san dep li nul sone gwenan. Kire zini bëjen banakare maena enlala lalakkam enlala gwibin, sap zèno mae mo enlalana hëndep enho naban mes tangan ëkawesik.^c ¹⁶ Kire zini zen ëk enkam anakan ëgu gwenan, “Ëe mesë Alapsa tame tak.” Hwëna zère mae mo kirekam-kirekam syal karekna in, dekon zep hwëna nwe-mase gwe-gwe'an–san de anakan de ëgu gwenna kiye, “Alap hom.” Kire nol drak-drak zi jal-jala, zen toton banakan dep?–dawemsa de syal gwibin niye.^d

**Paulus kim Titussu anakan enlala soblakake,
“A kirekam em dawem san dep titi ta gwibin.”**

2 Hwëna Titus Bak, em eiwa de ol enkam em tawa ta gwibin. Bahem engka en mae golwet son. Zep a kirekam titi ta gwibir: ² Zi bong-bong hap, ol zim-zimsi em gol gwizimdin–zen dikim tingare zi mo nwenak anakarekam lowehe gwen hap:

enlala tatetekam,
enlala dam-damkam,

^b 1:14 1Tim 4:7 ^c 1:15 Mat 6:22-23, Luk 11:34-36, 1Tim 4:2

^d 1:16 2Tim 3:5, 1Yoh 1:6, 2:4

Kristussu de sërkam taïbliblankam,
 ahasa de kwasang gwibirida gwenkam,
 hen kareksa de goltowe gwennak de tatem ëzauk
 gwenkam.

³ Bong-bong we wal hap, hen kirekam em ol zïm-zïmsï gol gwizimdin: Zëno mae mo lowe henna, zen diki Alapsa de betek gweblan zi mo lowehen naban zen apde nën. Zen bap zen ahasa tonsubirida gwen. Ho mamaksa bap zen hole gwe-gwibin. Zen diki dawem enna kim zen ëbong gwen srëm wenyaka tawa ta gwibin. ⁴ Zen zep sa hwëna anakan tawa da gwibir, “A kirekam em zi wal okip kwasangna goltrei gwizimdin,” hen “Walas omka a kirekam em kwasang gwibirida gwen.” ⁵ Zen dekam sa hen anakare san dep tïti da gwibir:

enlala tatete naban de gwë gwen hap dena,
 hen enho lalakkam de gwë gwen hap dena,
 zëre mae mo golak de syal-syalkam syal ta gwen hap
 dena,
 zi zemka de dawemkam betek gwe-gweblan hap
 dena,
 hen tïngare zi hip de kwasangsa goltrei gwizimdin
 hip dena.

Kirekam de dawemkam lowehe gwenkam, dekam aha zi molya Kristus hup de ol dawemna anakan lamang nuk, “Desan de ang tankam, dekam zini karekkam lowehe gwenan.”

⁶ Hen zise gwen srëm zini, desa hen enlala tatetekam dikim lowehe gwen hap em tïti ta gwibin.

⁷ Titus, tïngare ere mo gwënsa em ërak makan zëbe mae hap anakan lone gwizimdin, “Kristen zini a kirekam mo lowehe gwenanye.” Enlala dam-dam enkam tawa ta gwibir– anakare enlala naban, “Ëë totore olsa homë tawa tabi'in.”^e

⁸ Enlala blala ban em eiwa de enna kim tawa ta gwibin. Dekam nëno mae mo tawa tabinsi molya aha zi anakan hwa nulsuk gwek, “In karekna.” Dekam nëno mae mo jal zini anakare hap sa hen ësaher gwe-gwer, “Zëno mae mo tawa tabinni banakan dep?– husus gwibin niye.”^f

⁹ Men zen zi mo tana iltikïnnik ëbabu gwe-gwenan, zen diki zëre mae mo zi bina insa zen blikip gwesibirida gwen. Zen diki zen ëalp gwe-gwen– dekam de zi bina in sam

^e 2:7 1Ptr 5:3 ^f 2:8 1Ptr 2:15

gwesibirida gwen hap. Hen zen bap zen zère mae mo zi bina insa ëk san tëhebridahal gwen,^g 10 hen bap zen sowë ta gwibin. Zen diki enlala dam-dam enkam zen lowehe gwen, hëndep zep sa tìngare zini nenbirida gwer, “ÈKristen gwen zi de ëbabu gwenna, zen taìblìbiridan tanganna.” Kirekam de zen lowehe gwenkam, dekam nëno mae mo Alap onakore ëngaya gwen hap de tawa tabinni insa sa tangan sam neisik gwibir.

**Mae hap de ol: Alap mo kwasang-kwasangna,
zen tìngare zisi de ngaya tabin hip dena.**

11 Zen diki Kristen zi mo lowe henna kirekam. Sap Alap mes zère mo kwasang-kwasangna nëbe mae hap goltreizimki–tìngare zi aususa dikim ngaya tabin hip denaye. 12 Zep aumwa hap de yaklanak an zen angkam lwa zahe'an, Alap mo kwasang-kwasangna in, zen zen nëno mae mo enhonak syal gwe-gwenan. Nen dekam zebe Alap mo dwam gwibin sin ëliwehe gwe'an. Auhu-kama hole-hlena dekam zebe tapbla ul gwenan, hen enlala tatetekam hen dam-dam enkam dekam zebe lowehe gwenan. 13 Sap nen angkam Bian Yesus mo lwa halzan yaklana insae kara ë gwebla'an– men dekam sa nësa de ngaya tabin hip de Zini Kristus zère mo sèrkam de ngatan naban okamanak golati gwe ine zalake. Sap Yesus Zen hen nëno mae mo Alap Teipsinni. 14 Zen nësa dikim tìngare karek-karek nakon hil ti sonebin hip Zënaka zerguku– hen nësa dikim enho nakon ngan tasibin hip. Sap Zen man dwam gweka– Zën dikim nësa enho nakon bi gwibiridan hap hen li ta sonebin hip, nen dikim syal-syalkam dawem ensa syal gwe-gwibin hip.^h

§2:9 Orep tangan zini hen aha zisi karekam jap nul sonenda gwek. Zi de tahalha hap zère mo bon yalsa sul sonen srëm kam, desa man dahyo gwek– pasarak de hwëna aha zi hip te-ala hap lidak tabin hip. Zëno bon de sèrkam yawal gwenkam, dekam we wal walas zeban dahyo gwek– desa de kitak lidak tabin hip. Men desa kirekam lidak da gwibik, zen dekam zep hwëna zi bina in mo tana iltikinnik ëbabu gwe-gwek. Dekam hom beyakam ëheya-hya gwe-gwek. Sap heya gwen naka de etan balk tankam, desa man damera gwek. Tana iltikinnik de ëbabu gwe-gwen zini, desa sap de lek-lek ta gwibin, ahaksa tamera gwen. Pemerinta hom kire hap jalse neibirida gwek. (Ef 6:5-8, 1Tim 6:1-2)

^h2:14 Kel 19:5, Ul 4:20, 7:6, 14:2, 1Ptr 2:9

¹⁵ Zep Titus Bak, tungan in dekam tonbirida gwe, hen desan de ang tan hap tütü ta gwibir, hen udobe naban jalse gwibirida gwe. Em in Alap mo nganak de syal gwe-gwen zi, zep bap zen aha maena emsa enlala gwe-gweblan, “Ba hap de desa salblan hap.”ⁱ

Kristen zi de kirekam lowehe gwen hap de ol:

3 Ere mo tawa ta gwibin zini em enlala sobirida gwen– zen deka pemerinta mo mam-mam naka blikip neisibirida gwek, hen zen deka zëno mae mo olsa i-san i-san nei gwibik. Zen diki hohle gwen nik zen lowehe gwen– mam zi nik de banakare syal dawem hap gubiridannak depye.^j ² Zen bap zen aha zisi lamang ta gwibin. Hen bap zen aha zi niban ëdarak gwe-gwen. Zen diki sae-sae enkam zen lowehe gwen– tūngare zisi de blikip gwesibirida gwenkam.

³ Sap orep nëna hen enlala joblo-topna, hen Alap mo dwam gwibin sin home ang ta gwek. Hwëna totore tawa tabin sine ang ta gwek. Nësa hen mes kirekam-kirekam dwam-dwam enlala en hulek. Nëbon mae dekam enlala jal-jal en lwa gweka, hen saïlip-saïlip enlala en. Nen dekam zebe aha zi niban hwë-hwëkam nënaka husus eibirida gwek.^k ⁴⁻⁷ Hwëna nësa de ngaya tabin hip de Zini Alap dekam zep nëbe mae hap golzimki–
 dekam de zëre mo enlala kae-kaesa hen kwasang-
 kwasangsa tame gun hup denaye,
 Tane zemka in kim zer sonekake.
 Nen sap home ba dawem maena syal eibik–
 dekam de nësa ngaya tabin hipye.
 Hwëna zëre mo kwasang-kwasang en nakon ki
 nësa ngaya tabirki.
 Dekam zep nësa karek-karek nakon ngan tasibirki.
 Nen de desa sowe henkam nëre mae mo lowe hennak
 eisbin hip,
 Zen zep zëre mo Enhona dawem en tangankam nëbe
 mae hap hlë ta sonezimki.
 Zen Dekon zebe etan de jaha gwibiridan hap dena
 eis gwibirin.
 Hëndep dekam zebe aha zi makan ëliwehe gwenan.^l

ⁱ2:15 1Tim 4:12 ^j3:1 Rm 13:1-7, 1Ptr 2:13-14

^k3:3 Ef 2:1-2, 5:8, Kol 2:13 ^l3:4-7 Yoh 3:3-7, 1Ptr 1:3

Zep eiwa Alap mamkam nesa kwasang gwibiridaka,
 zep kitak nesa de ngaya tabin hip de Zini Yesus
 onakon kirekam syal gwibirki–
 nen dikim zere mo nwenak edakastin hip dena
 insaye.

Zen in zep esa hendep de lowehe gwen hap dena
 hla kul–
 men kirekame Alapsa enlala zon tasiblin naban
 blol ebla'anke.

Sap nen an zeno hanan tabin walas.

⁸ Insa Alap mo kwasang hap dena ale gul, zen eiwa tanganna.
 Ee zebë dwam gwe'an– em de dekam kitak dawem enkam tawa
 ta gwibin hip. Dekam Alapsa de taibliblan wenya enlala zon
 tasik gweblan naban sa dawem ensa de syal gwe-gwibin hip
 ealp gwe tine gwer. Kirekam de lwankam, tungare zini anakan
 sa eenlala gwe-gwer, “In airis,” hen zen dekam sa zeno mae
 mo lowehen dawemna in san ang tal. ⁹ Hwena Yahudi mo epba
 olak de kokung gul zahe gwen hap de ol keisa-keisana emki
 langa gulsuk gwen– hen sap orep de auyan-aza mo bosemse
 hap dena, hen Musa mo epba jalse gwen ol hap de eilman
 gwe-gwen naye. Kire nakon de eol tetek gwe-gwenna, zen
 waba hap. ¹⁰ Zi de eno jematnak denaka zere osan dep de hlii
 irin hip titi ta gwibinni, emki sap jalse gweblanna dan soblan.
 Zen de dekam sal srëm gwenkam, emki tungare eKristen gwen
 zisi gubiridan– zen de zini in han zersiri gwen srëm hap.^m

¹¹ Sap ena tawana: Kirekam de zini, zeno mae mo enlala
 dawemna mes hom gweka. Zere mae mo karek gol gwenna,
 zen dekon zebe dam lasik gwibirin, “Zen mes eiwa de orana
 hli dak.”

Aumwa hap de ol:

¹² Ee kimë eno weinak dep Artemassa zer sone'ak, ahaksa
 Tikikussu, zen dekam em nabakam abon onak dep Nikopolisk
 hatazan. Sap ee mesë hi ngëp tamle benkam de zewe gwën
 hap kalang gwek.

¹³ Hwena zi darena an zëbonë suratna ansa gol sone'an,
 ahana pemerinta mo jalse gwen olsa de klis gul gwen zini
 Zenas Bak, ahana Apolos. In kon de etan song ënnak, emki

^m3:10 Mat 18:15-17, Rom 16:17

dawem enkam mas gwizimdin– tahalha srëmkam deka song ëka. ¹⁴ Zen diki nëno mae mo jematnak de zini, kirekam zen lowehe gwen– dawemsa de goltrei gwizimdinkimye. Nen kirekam nen nëre mae mo Kristen bose walya ban hwë-hwëkam nëre mae mo tahalhana sul sone gwizimdin. Totoresa bap nen lowehe gwen.

¹⁵ Men zen awe aban mae lowehe gwenan tingan dawem ensa ep nol soneblal. Ano mae mo dawem gol sonenna ansa hen tonbirida– kitak men zen asa Kristus mo bose hap kwasang neibirida gwenanye.

Dikire Bian mo kwasang-kwasangna kitak ebon mae onak lwa gwek.